

Met dikke koeien naar hoge levensproductie

*Fleckie 7 (v. Engadin)
is zeventien jaar oud en
heeft 140.000 kilo melk
geproduceerd*

Hij kruiste een hoogproductieve holsteinveestapel met fleckvieh, versoberde het rantsoen en laat de koeien jaarlijks zes maanden dag en nacht weiden. Bovendien verkoopt hij al zijn vaarskalveren en houdt de stierkalveren aan. Melkveehouder Dave Schep maakt soms tegendraadse keuzes. Maar de koeien op zijn bedrijf hebben gemiddeld wel ruim 46.000 kilo melk met 3,67 procent eiwit geproduceerd.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Het moment dat de knop omging, herinnert Dave Schep (49) zich nog goed. Het was op een avond, ergens in 2005 op een melkveebedrijf in het zuiden van Duitsland. 'Ik was daar op studiereis om meer te weten te komen over fleckvieh', vertelt de veehouder uit het Groningse Meedhuizen. 'Toen we in de stal kwamen, stonden de koeien vast aan het voerhek. De vreetplekken waren niet ruim, maar ik vond het toch opvallend dat er tussen de koeien steeds een vrije plek was. Toen ik de veehouder naar de reden vroeg, wees hij naar achteren. De koeien waren zo breed dat ze, ondanks de open plekken, buik aan buik stonden', beschrijft Schep beeldend de situatie. 'Ik dacht nog: die zullen niet te veel melk geven', vervolgt hij zijn verhaal. 'Maar die gedachte moest ik bijstellen toen de melkcontrolecijfers op tafel kwamen: de koeien bleken goed voor 9100 liter per jaar. Toen ik dat zag, dacht ik: dat kan ik ook!'

Kruislingen blijven maar lopen

Ruim vijftien jaar later loopt op een zeldzaam mooie novemberdag in het Groningse Meedhuizen een koppel

Meedhuizen

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Dave en Carla Schep-Bouman
veestapel	92 melkkoeien en 50 meststieren (geen jongvee)
rollend jaargemiddelde levensproductie bij afvoer	9900 kg melk, 4,45% vet en 3,75% eiwit 7,03 jaar, 54.000 kg melk, 5,45% vet en 3,75% eiwit
levensproductie aanwezige koeien	46.002 kg melk, 4,37% vet en 3,67% eiwit (3996 kg vet en eiwit)
grondgebruik	40,5 ha grasland

dikke witkoppen onverstoort te genieten van de laatste sprieten weidegras. De koeien zijn een mix van zuivere fleckviehkoeien en zwarte en rode kruislingen met holsteins.

‘Voordat ik naar Duitsland ging, waren we al wat begonnen met inkruisen en we hadden een paar fleckviehdieren aangekocht’, vertelt Schep, die destijds nog boerde in maatschap met zijn vader. ‘Hij was begin jaren zeventig al begonnen met het gebruik van holsteinstieren op zijn Fries-Hollandse koeien. Daarmee was hij een van de voorlopers in Nederland. We hadden een mooi doorgefokte veestapel en molken lekker’, herinnert Schep zich. ‘Maar we ondervonden ook nadelen. De koeien werden gevoeliger voor gezondheidsproblemen en de vruchtbaarheid liep terug.’

Om nieuw bloed in te brengen was Schep senior al rode holsteinstieren gaan gebruiken, maar dat ging Schep junior nog niet ver genoeg. ‘Via een advertentie in Vee-teelt kwam ik op het spoor van het fleckviehras. In eerste instantie wisten we nog niet hoe we na de eerste kruising verder zouden gaan, maar na de studiereis naar Duitsland was het voor mij wel duidelijk: ik wilde doorfokken met fleckvieh’, vertelt hij.

De veestapel is nog altijd een wat bont gezelschap van koeien met een verschillend aandeel fleckviehbloed.

‘We hadden gedacht dat we vrij snel een zuivere fleck-

viehveestapel zouden hebben, maar de kruislingen blijven zo lang lopen dat we er maar niet vanaf komen’, verklaart de veehouder lachend.

Vaarzen uit Duitsland

Kruislingen komen er in Meedhuizen inmiddels niet meer bij. In 2013 stopte Schep met het aanhouden van vaarskalveren. Vervangingsvee koopt hij sindsdien aan in de vorm van fleckviehvaarzen uit Duitsland. ‘Het idee was om na het einde van de melkquotering alle stalruimte en ruwvoer te gaan benutten voor de productie van melk. Zo zouden we nog door kunnen groeien naar zo’n 125 koeien’, vertelt hij. ‘De invoering van de fosfaatwet blokkeerde echter onze uitbreidingsplannen en omdat we werden aangemerkt als intensief bedrijf, moesten we ook nog eens een flink aantal koeien inleveren. We wilden de fosfaatrechten die we hadden, daarom graag blijven benutten voor melkkoeien en hebben de jongveeopfok, ondanks de ruimte in de stal, niet weer opgepakt.’

‘Vaarzen aankopen uit Duitsland is niet goedkoop’, erkent de veehouder. ‘Gemiddeld zijn we zo’n 2000 euro per stuk kwijt. Maar dan weten we ook wat we krijgen. De dieren hebben gegarandeerd de hoogste gezondheidsstatus en hebben al minimaal één melkcontrole gehad’, relativeert hij de aankoopprijs. ‘En eigen jongvee opfok-

*Links: De koeien krijgen een simpel rantsoen van kuilgras en aardappelvezel
Rechts: Schep strooit de boxen dagelijks in met gehakseld stro*

▲
De koeien lopen jaarlijks gemiddeld acht maanden in de wei, waarvan een groot deel dag en nacht

ken is ook duur, al heb je dat niet in de gaten, omdat je er geen rekening voor krijgt.’

Tien procent vervanging

De lange levensduur van de koeien is een belangrijke verklaring voor het feit dat de veestapel van Dave Schep zeer hoog scoort op het kengetal ‘gemiddelde levensproductie van de aanwezige koeien’. Vorige maand publiceerde Coöperatie CRV voor het eerst een klassemment voor dit kenmerk en het Groningse bedrijf behaalde hierin een derde plek. In het boekjaar 2019-2020 tekenden de 92 koeien van de familie Schep voor een gemiddelde levensproductie van ruim 46.000 kg melk met 4,37% vet en 3,67% eiwit in 1495 productiedagen en 5,1 lactaties.

De hoge notering was voor de veehouder een verrassing, maar een toevalstreffer is het niet. In de afgelopen jaren realiseerde hij stevast een vervangingspercentage van rond de 10 procent en ook de levensproductie bij afvoer ligt met gemiddeld 54.000 kg melk met 4,96% vet en 3,89% eiwit bij een leeftijd van zeven jaar en drie maanden op een hoog niveau. In 2017 kon de familie Schep haar eerste honderdtonner huldigen. Inmiddels staat de teller op zeven. Hiervan zijn er zes nog aanwezig op het bedrijf, waaronder de vitale zeventienjarige Engadindochter Fleckie 7, die in haar leven al bijna 140.000 kilo melk heeft geproduceerd en zelfs weer drachtig is.

Een duidelijke verklaring voor de lange levensduur van zijn koeien heeft Schep niet. ‘Misschien heeft het iets met weidegang te maken’, oppert hij. ‘De koeien lopen hier vanaf eind maart tot ver in november in de wei en tussen half april en half oktober

dag en nacht. Ik denk dat die beweging heel gezond voor ze is.’

‘Dat we voor elke koe die we vervangen, een dure vaars moeten aankopen, speelt ook zeker een rol. Een zieke koe geven we niet zomaar op. Als we haar samen met de dierenarts en een paar honderd euro kosten door een moeilijke periode heen kunnen krijgen, is dat een goede investering’, redeneert Schep. ‘Daarbij zijn fleckviehkoeien sterk en ze hebben over het algemeen een goede vruchtbaarheid, al merken we ook dat oudere koeien gemiddeld meer inseminaties nodig hebben voordat ze drachtig zijn. We halen nog steeds een tussenkalftijd van 380 dagen, maar daarvoor zijn inmiddels wel gemiddeld 2,5 inseminaties nodig’, vertelt de veehouder. Ook als het gaat om de diergezondheid, merkt hij dat de leeftijd van de veestapel toeneemt. ‘We zien de dierenarts de laatste tijd iets vaker en behandelen meer koeien voor melkziekte. En we zien ouderdomskwalen, abcessen bijvoorbeeld, die ik in mijn leven als veehouder nog nooit eerder heb gezien.’

Stiertjes vullen lege plekken

Doordat de geplande uitbreiding van het aantal melkkoeien niet doorging, hield Schep ruimte over in de stal. ‘Bovendien bleef ik zitten met het restvoer van de melkkoeien. Dat schoof ik normaal gesproken naar het jongvee, maar nu ging het naar de mesthoop. Beide zinden me niet. Zo kwam ik op het idee om mijn eigen stierkalveren aan te houden en af te mesten. Daarvoor had ik geen fosfaatrechten nodig’, legt hij uit. ‘Het begon als een experiment en ik heb er dan ook niet veel meer in geïnvesteerd dan wat

hekwerk. Aan de stal is verder niets veranderd. Ik kan de boxen zo weer terugplaatsen als ik dat wil.' 'Eigenlijk ben ik een rare melkveehouder', stelt Schep lachend. 'Ik verkoop mijn vaarskalveren en hou de stierkalveren aan. Maar ik denk dat dit voor ons bedrijf de meest aantrekkelijke oplossing is.' Een professionele mester wil Schep zichzelf niet noemen. 'De stieren moeten het doen met het restvoer van de koeien, aangevuld met een paar kilo aardappelvezels en een paar kilo afmestbrok. De maximale groei zullen ze dan ook niet halen. Maar op een leeftijd van net geen jaar bereiken ze een geslacht gewicht van 280 tot 300 kilo en tot maart van dit jaar was de kiloprijs 3,40 tot 3,50 euro. Daarmee hielden we er echt wel wat aan over.' Door de coronacrisis is de opbrengstprijs van de slachtrijpe stieren flink gezakt. 'We verdienen nu niets aan de stieren, maar veel geld kosten ze ook niet en ik heb er weinig werk mee', legt Schep uit. 'Voorlopig gaan we er nog wel even mee door. Er komen vast ook weer andere tijden.'

Fleckviehkoeien zijn diesels

Overigens verliep de introductie van het fleckviehras op het bedrijf niet vanzelf. 'Het zijn diesels en daar moest ik echt aan wennen', vertelt Schep. 'Toen de eerste vaarzen aan de melk kwamen, viel de produc-

tie me zwaar tegen. Maar ze bleken erg persistent en laatrijp.' De veestapel tekent inmiddels voor een rollend jaargemiddelde van bijna 9900 kg melk met 4,45% vet en 3,75% eiwit.

Waar de van oorsprong holsteinfokker bij omschakeling naar fleckvieh ook aan moest wennen, waren de andere eisen die de dieren stellen aan het rantsoen. 'We voerden onze holsteins een tmr van gras, mais en soja/raap met minimaal 175 gram ruw eiwit', herinnert Schep zich. 'Daar gingen we mee door toen we de fleckviehkruisingen aan de melk kregen. Tot ik op mijn donder kreeg van de klauwbekapper. Hij vond veel bevangenheid en drukte me op het hart dat ik toch echt minder eiwit moest voeren.'

Inmiddels is de veehouder gestopt met het telen van mais en is het rantsoen versoberd. In de weideperiode voert hij op stal enkel erwtenvezel en krachtvoer tijdens het melken. In de stalperiode bestaat de basis uit kuilgras met een bijproduct (op dit moment 10 kilo aardappelvezel) en maximaal 8 kilo brok in de melkstal. 'Daarbij sturen we op een maximaal ruweiwitgehalte van 16,5 procent in het totale rantsoen', vertelt Schep. 'Zuinig met brok ben ik niet', vertelt hij. 'Fleckviehkoeien vreten voor dezelfde melkproductie zo'n 15 procent meer ruwvoer dan holsteinkoeien. Ik ben dan ook niet bang om wat meer krachtvoer te geven. Want ik wil wel hard blijven melken.' |

In het leegstaande deel van de ligboxenstal mest Schep de eigen stierkalveren af

